

Sparindex – Sparandet mycket över det normala

Sparindex mäter hushållens sparande i finansiella tillgångar, till exempel sparande i aktier, fonder eller på konto. Sparindex uppgår till 130 för fjärde kvartalet 2008. Ett normalt sparande visar index 100. Det innebär att sparandet var mycket över det normala, där gränsen går vid 115. En normal sparandenivå under detta kvartal är 33 miljarder kronor. Det faktiska sparandet under kvartalet uppgick till 73 miljarder. Perioden hade således ett översparande på 40 miljarder.

Finanskrisen och lågkonjunktur har haft effekter på sparandet

Hushållens sparande i finansiella tillgångar var mycket över det normala det fjärde kvartalet. Hushållens sparande under perioden kännetecknades av såväl trygga placeringar som ett mer riskfyllt sparande. Bland de olika sparformerna var det i synnerhet kontosparande i bank och hos Riksgälden som bidrog till det höga sparandet. Mitt i finanskrisen valde hushållen också att återvända till aktiemarknaden.

Finanskris i kombination med lågkonjunktur gjorde att hushållen drog ner på konsumtionen till förmån för sparande. Konsumtionen föll med över 3 procent under perioden.

Analys – inlåning & kontosparande i Riksgälden

Under det fjärde kvartalet förvärrades finanskrisen drastiskt. Efter tidigare rapporter om omfattande problem i den amerikanska banksektorn, spred sig även nervositeten om tillståndet i bankerna till övriga världen. Detta påverkade de svenska spararna, som valde att placera pengar hos staten. Exempel på sådana placeringar är Riksgäldskontorets sparkonto, som inte faller inom ramen för den ordinarie hushållsinlåningen, eller fonder som placerar i stadsskuldväxlar.

Detta resulterade i ett översparande hos Riksgäldens sparkonton med 11 miljarder kronor.

Men även den ordinarie hushållsinlåningen hade ett översparande under kvartalet, som uppgick till 20 miljarder kronor. Kontosparande utgjorde i sig en initial parkeringsplats för pengar i orostider, men en särskild orsak till att kontosparandet var större än normalt är att de årliga ränteutbetalningarna, som sker vid årsskiftet, var större än tidigare år. Räntan, som utgör grunden för utbetalningarna, föll förvisso under slutet av 2008. Men räntan var under resten av året betydligt högre jämfört med nivåerna under lågränteperioden 2004-2006.

En ytterligare orsak till det ökade kontosparandet är att förmögenhetsskatten har slopats. Därför har tidigare åtgärder som syftat till att temporärt minska behållningen på kontoinlåningen vid årsskiftet upphört. Tidigare har till exempel privatpersoner ställt ut postväxlar till sig själva, som de efter årsskiftet åter har satt in på sina konton.

Analys – aktier

Mitt i finanskrisen vågade hushållen sig tillbaka till aktiemarknaden igen. Med undantag för första kvartalet 2008, var detta det första positiva kvartalsflödet sedan första kvartalet 2006. Hushållen valde alltså att köpa aktier när börsen föll. Till skillnad från det prognostiserade nysparandet på 7 miljarder kronor i SCB:s Sparbarometer, visar finansiärernas data för det fjärde kvartalet att hushållen i själva verket nettoköpte aktier för dubbelt så mycket: 14 miljarder kronor. Detta medför ett översparande i aktier på hela 19 miljarder kronor för det fjärde kvartalet 2008.

Analys – fonder

Fondsparandet hade ett mindre inflöde under perioden. Hushållen valde främst räntefonder, där man sannolikt sökte sig till fonder som placerar i statsskuldväxlar. Aktiefonder hade ett mindre inflöde. Översparandet i fonder uppgick till 3 miljarder.

Analys – obligationer

I den här kategorin ingår även aktieindexobligationer. Sett till den typen av sparprodukter, borde ett kapitalskyddat sparande ha fått ett uppsving under den extremt turbulenta perioden. Men ett undersparande på 7 miljarder vittnar om motsatsen. Den svaga siffran beror till stor del på att aktieindexobligationer varken är skyddade av den statliga insättningsgarantin som konton, eller har de underliggande tillgångarna skyddade på samma sätt som fonder. I aktieindexobligationerna finns det en emittentrisk, det vill säga risken för att den som utfärdar värdepapperet ska gå i konkurs. Vissa av sparprodukterna på marknaden var emitterade med investmentbanker som garant, exempelvis Lehman Brothers. Detta var ytterligare en faktor som spädde på osäkerheten och påverkade sparformen negativt.

Angående sparande, konsumtion och framtidstro

Valet mellan att spara och konsumera beror på förväntningar om den egna och samhällets ekonomiska situation. Valet påverkas också av om hushållen förväntar sig en inkomstförändring, och om den i så fall blir tillfällig eller permanent. Hushållen påverkas av varaktiga förändringar i ekonomin och är känsliga för osäkerhet inom exempelvis arbetsmarknad, boendekostnader och börsutveckling. Om dessa faktorer antas påverka den framtida inkomsten negativt, ökar incitamenten för att spara inför sämre tider och att strama åt konsumtionen av i synnerhet kapitalvaror. Ett konkret exempel på det är bilförsäljningen som har rasat under kvartalet.

När det gäller konsumtionen i landet, publicerar Statistiska Centralbyrån (SCB) månadsvis ett detaljhandelsindex. Indexet grundar sig på försäljning inom dagligvaru- och sällanköpshandeln. Statistiken visar relativt sett svaga siffror för det fjärde kvartalet, där varje enskild månad visade en minskad försäljning jämfört med motsvarande månad föregående år.

Konjunkturinstitutet (KI) publicerar månadsvis hushållens konfidensindikator (CCI). Den visar hur hushållens syn är på den egna och landets ekonomi, i nuläget och 12 månader framåt. Siffrorna för kvartalet var långt under medel, vilket enligt KI indikerar att hushållen var mycket mer pessimistiska än normalt. Hushållen var också övervägande positiva till ett sparande nu och i framtiden.

Med detta som bakgrund konstaterade SCB att konsumtionen sjönk under kvartalet med hela 3 procent, vilket är den största nedgången sedan krisåret 1993. Samtidigt visar sparindex på ett sparande i finansiella tillgångar som var mycket över det normala.

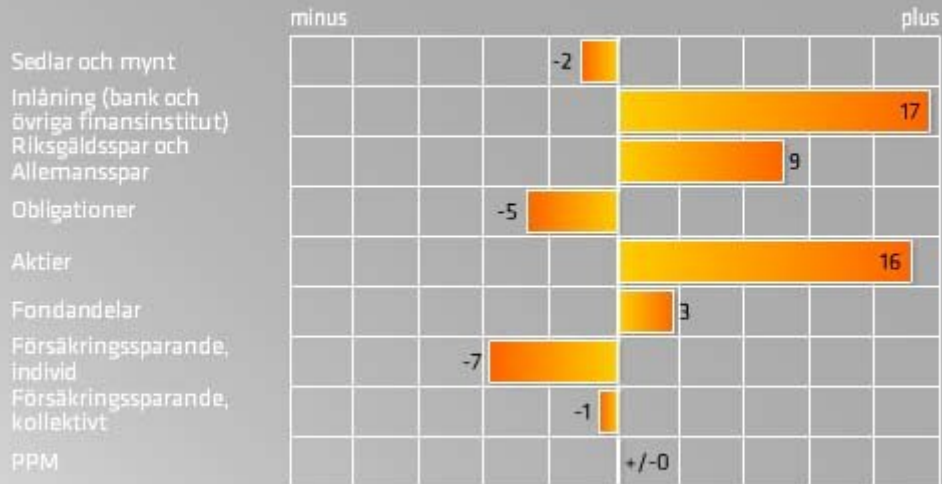
Ett antagande baserat på uppgifterna från Konjunkturinstitutet och SCB i kombination med det dystra ekonomiska läget, är att detta talar för ett ökat incitament för buffertsparande. Några viktiga händelser som kan öka möjligheterna för ett framtida ökat sparande, eller konsumtion, är de skattesänkningar för arbetstagare som får genomslag i år, föregående års relativt sett generösa löneavtal och sänkta boräntor.

Den stigande arbetslösheten verkar i motsatt riktning och kommer att minska hushållens möjligheter till både sparande och konsumtion.

Marcus Franzén, analytiker, Swedbank Investment Center

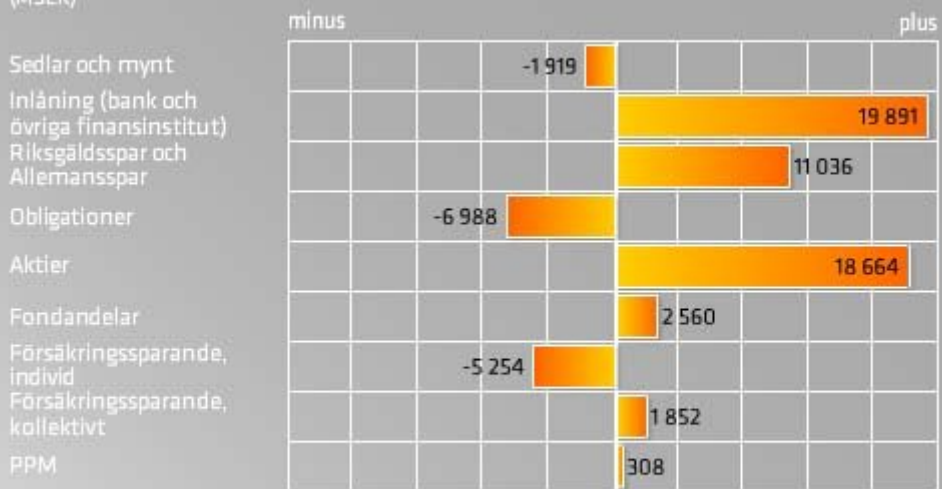
Andelstal - index

Andelstal förklarar avvikelser från normalnivån 100

Faktiska belopp (MSEK)

(MSEK)

Jämförelsenivå: 33 mdr SEK. Översparande 40 mdr SEK

Sparindex presenteras kvartalsvis av Swedbank Investment Center